ගුප්ත යුගය

කෞශල්‍යා ගම්ලත්

ගුප්ත අධිරාජ්‍ය

- මූලාශ්‍ර
- ගුප්ත පෙළපතේ ආරම්භය
- මහාරාජ ශ්‍රී ගුප්ත
- ඝටෝත්කච ගුප්ත

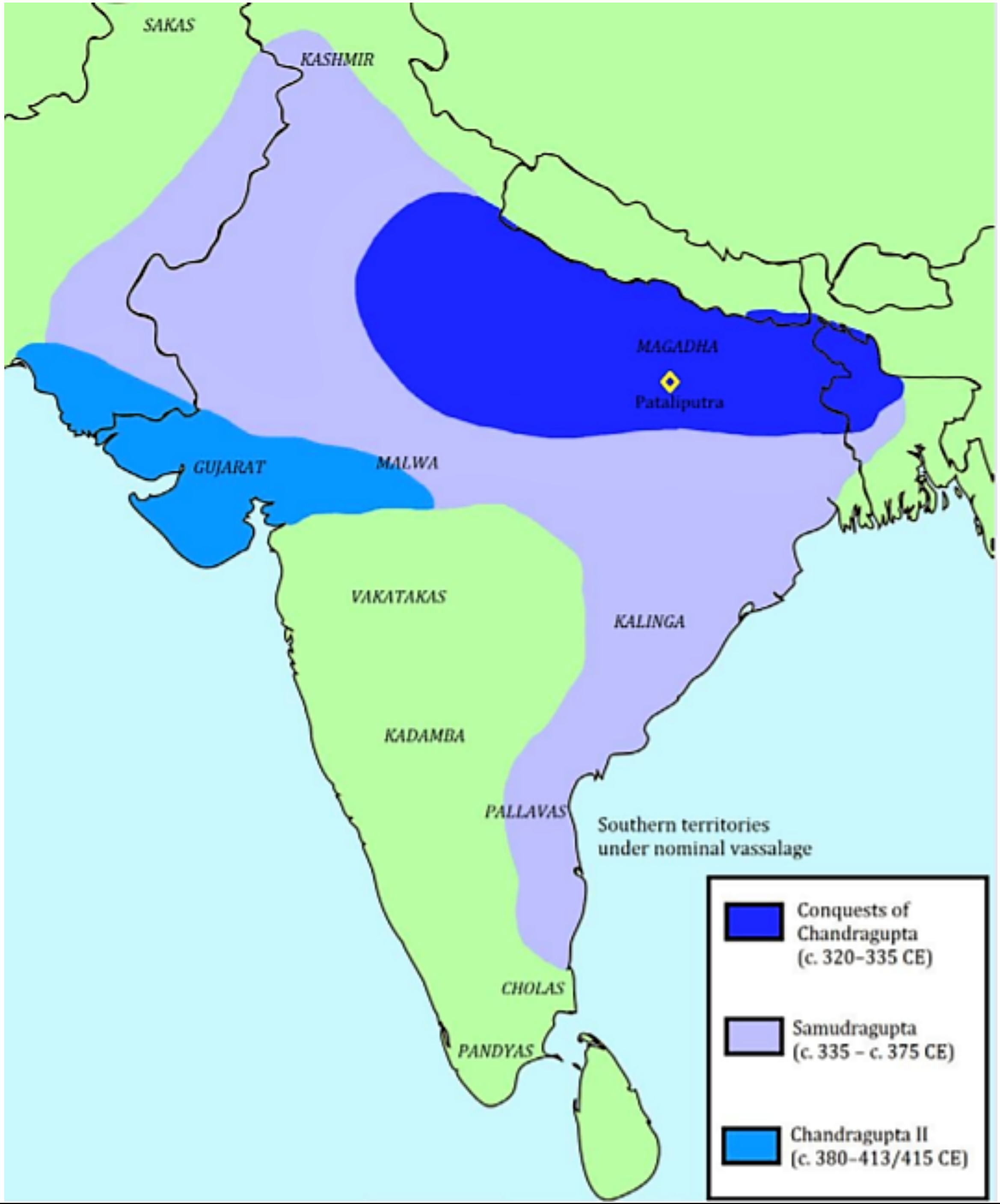

පළමුවන චන්ද්‍රගුප්ත රජු (ක්‍රි .ව 320)

- සාම්‍රාට් වරයෙකුව සිට අධිරාජ්‍යක් කරා ගෙන ආ පළමු පාලකයා වීම (මහාරාජාධිරාජ විරුදය/රන් කාසි නිකුත් කිරීම)
- ලිච්ඡවී කුවේරනාගා විවාහ කර ගැනීම හා ලිච්ඡවී ප්‍රදේශවල බලය ලැබීම
- දිග්විජයට ලිච්චවී සහාය ලැබීම
- ගුප්ත රාජ වර්ෂ ක්‍රමය ආරම්භ වීම
- ස්ව කැමැත්තෙන් රාජධානිය තම පුතුට පැවරීම

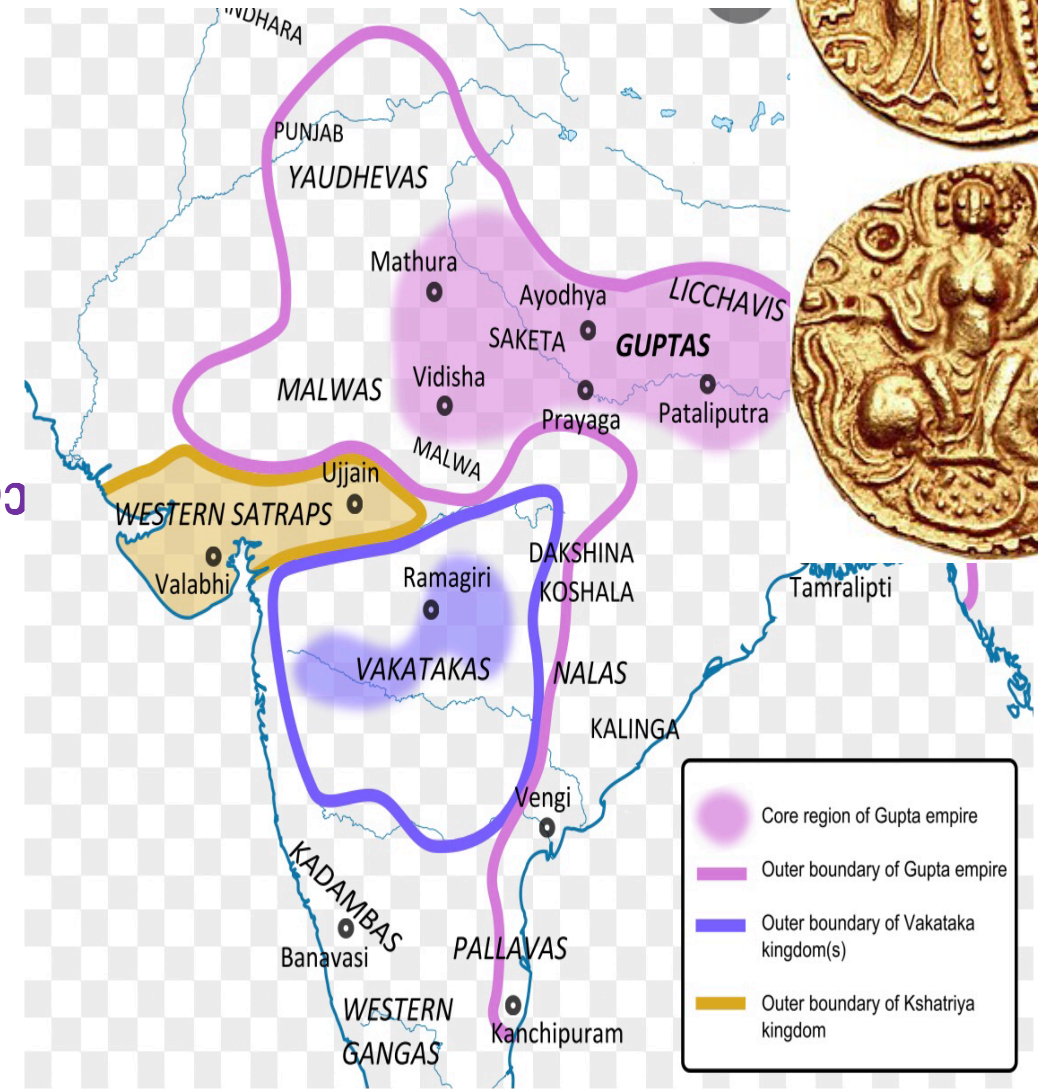

සමුද්‍ර ගුප්ත රජු (ක්‍රි.ව.335-375)

- ගුප්ත රාජවංශයේ ස්වර්ණමය යුගය
- මූලාශ්‍ර (අලහබාද් ප්‍රශස්තිය, ඒරාන් , ගයා ලිපි)
- බලයට පත් වූ ආකාරය
- බල ව්‍යාප්තිය (ඇසෑමය, බෙංගාලය, පංජාබය, ඩෙකානයේ මාල්වා, කතියවාර්)
- දිග්විජය
    - ආර්‍යාවර්තය ජයගැනීම
    - අටවික රාජ්‍ය ජයගැනීම
    - දක්ෂිණාපථය ජයගැනීම
    - දේශ සීමාබද්ධ රාජ්‍ය ජයගැනීම

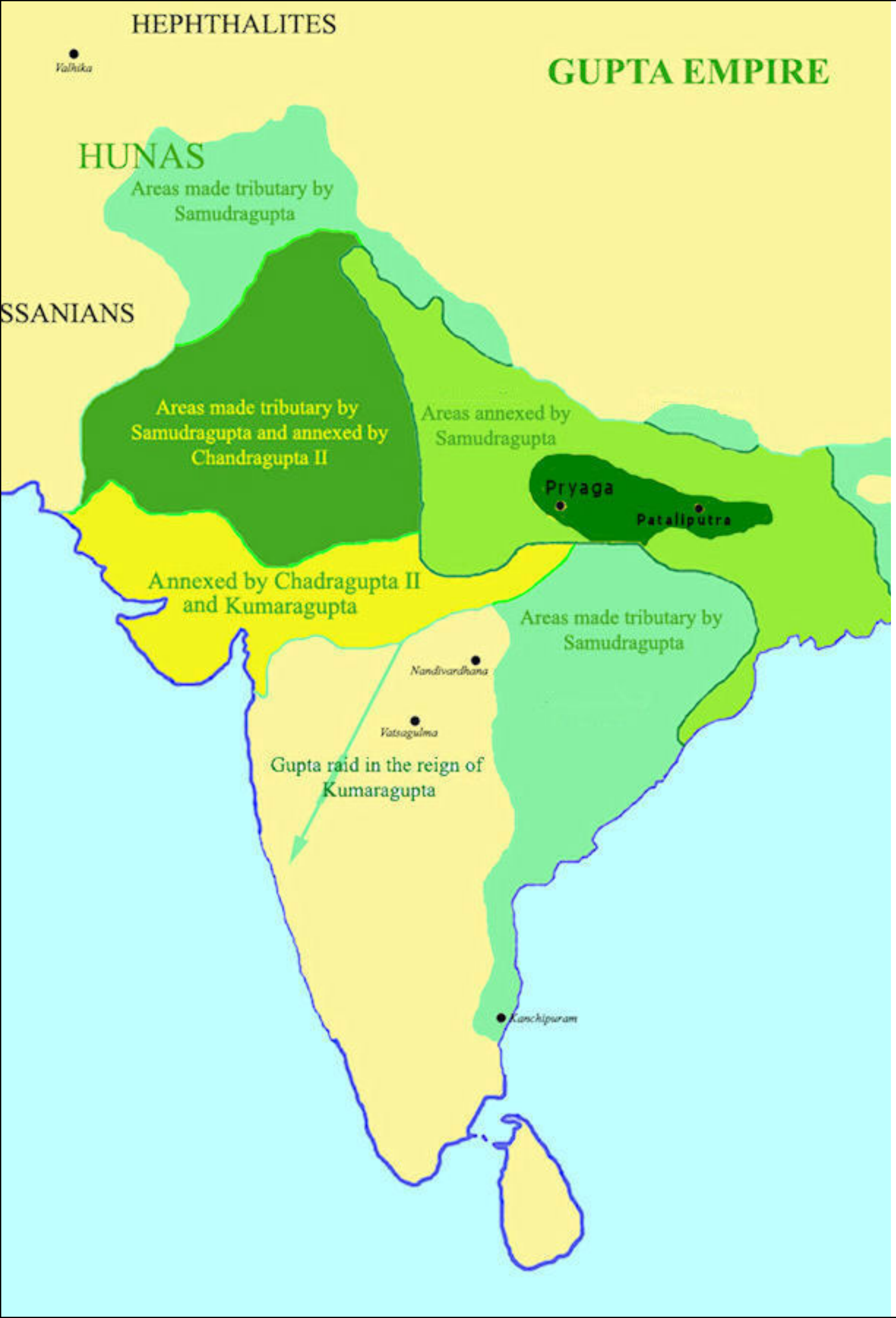

ආර්යාවර්තය ජයගැනීම
රජවරු 9 දෙනෙකු ජයගත් බව

- මිථිලාවේ මාතිල රජු
- මථුරාවේ ගණපති නාග රජු
- පද්මාවතියේ නාගසේන රජු
- හිල්සාවේ හා ඒ ආසන්න ප්‍රදේශයක නාගදත්ත හා නන්දි රජු
- බෙංගාලයේ චන්ද්‍රවර්මන් රජු
- අහිචත්‍රයේ අච්‍යුත රජු
- ඇසෑමයේ බලවර්මන් රජු
- රුද්‍රදේව රජු

අටවික රාජ්‍ය ජය ගැනීම
වින්ද්‍යා කඳු ප්‍රදේශයේ ගෝත්‍රික රාජ්‍ය

- මහානදියේ නැගෙනහිර මහේන්ද්‍ර රජු
- ඔරිස්සාවේ විරාට නම් අටවික රාජ්‍යයේ ව්‍යාඝ්‍රරාජ

- අල්ලාගත්තද සෘජු පාලනයට නොගනී
- අවනත භාවය හා යටත් බව ප්‍රකාශ කිරීම - පුද පඬුරු තෑගි භෝග හා කප්පම් මගින්

දක්ෂිණාපථය ජය ගැනීම- නැගෙනහිර වෙරළ

- පිෂඨපුරයේ මහේන්ද්‍ර ගිරි රජු
- ඒරන්ද පල්ලයේ දමන රජු
- වෙංගියේ හස්පිවර්මන් රජු
- අවමුක්තයේ නීලරාජ රජු
- පලක්කයේ උග්‍රසේන රජු
- කොට්ටුරයේ ස්වාමිදත්ත රජු
- දේවරාෂ්ට්‍රයේ කුබේර රජු
- කුස්ථලපුරයේ ධනංජය රජු
- කෞරාලයේ මන්තරාජ රජු
- කාංචියේ විෂ්ණුගෝප රජු

පල්ලවයන් සමග කල සටනින් වෙහෙසට පත් වී ආපසු ගිය බව

ක්‍රිෂ්ණ ගංගාවේ මුවදොර දක්වා පමණක් යටත් කර ගැනීම

කෙලින්ම ඇදා නොගෙන කප්පම් ලබන රාජ්‍යයන් බවට පත්කිරීම

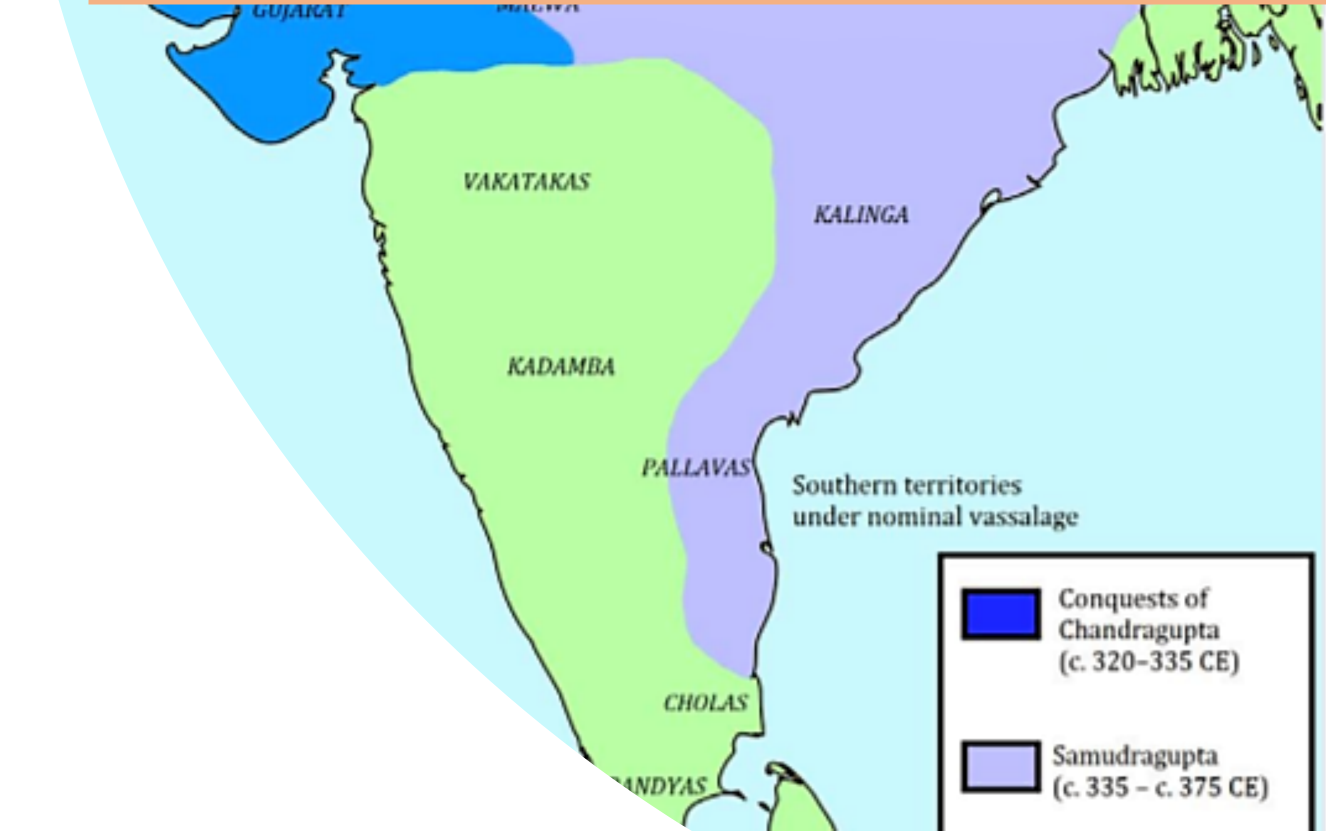

දේශ සීමාබද රාජ්‍යයන් නතුකර ගැනීම

- ස්වකැමැත්තෙන්ම යටත් බව ප්‍රකාශ කළ රාජ්‍ය

- උතුරේ නේපාල රාජ්‍යයේ හා කාර්තිපුරයේ රජවරු
- බටහිරින් පංජාබ්, රාජ්පුටානා, කතියවාර් හා මාල්වා පාලකයින්
- ඇෆ්ගනිස්තානයේ ගෝත්‍රික රජවරු
- කුෂාණ රජවරු

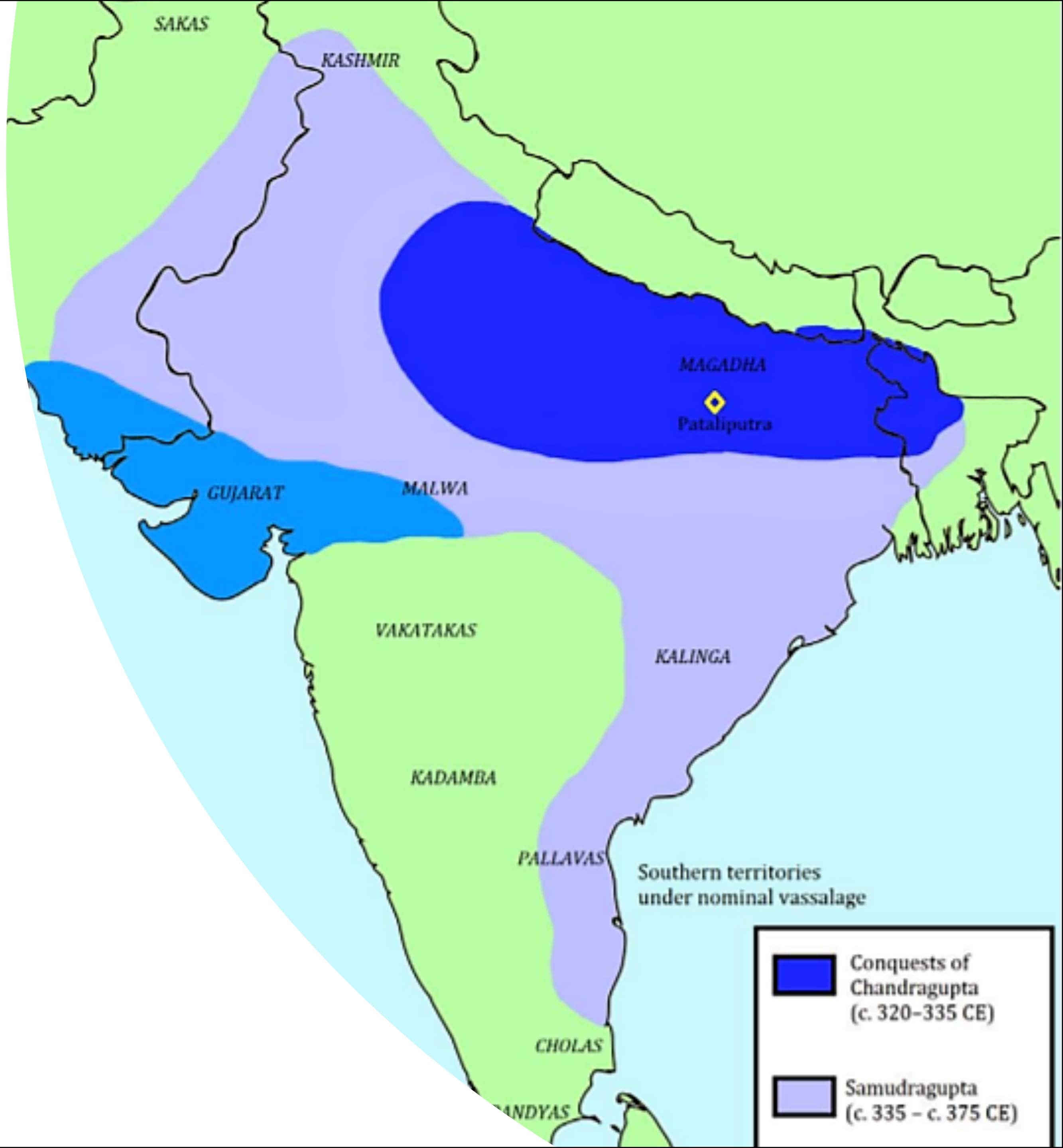

ගුප්ත අධිරාජ්‍ය

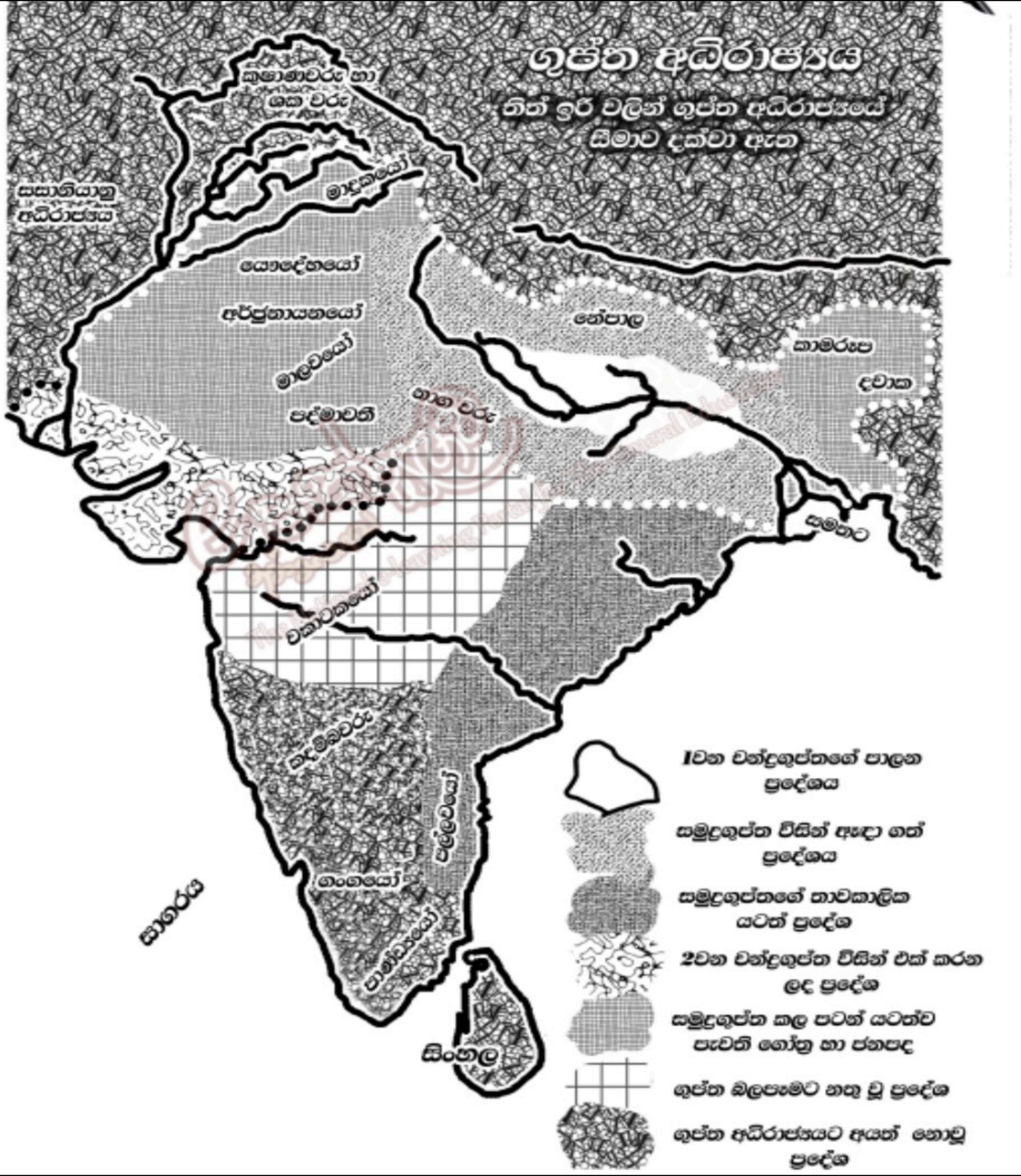

ගුප්ත අධිරාජ්‍යය
තිත් ඉරි වලින් ගුප්ත අධිරාජ්‍යයේ සීමාව දක්වා ඇත
කුෂාණවරු හා ශක වරු
සසානියානු අධිරාජ්‍යය
මාද්‍රකයෝ
යෞධේයයෝ
අර්ජුනායනයෝ
මාලවයෝ
පද්මාවතී
නාග වරු
නේපාල
කාමරූප
දවාක
සමතට
වකාටකයෝ
කදම්බවරු
පල්ලවයෝ
ගංගයෝ
පාණ්ඩ්‍යයෝ
සාගරය
සිංහල
1වන චන්ද්‍රගුප්තගේ පාලන ප්‍රදේශය
සමුද්‍රගුප්ත විසින් ඈඳා ගත් ප්‍රදේශය
සමුද්‍රගුප්තගේ තාවකාලික යටත් ප්‍රදේශ
2වන චන්ද්‍රගුප්ත විසින් එක් කරන ලද ප්‍රදේශ
සමුද්‍රගුප්ත කල පටන් යටත්ව පැවති ගෝත්‍ර හා ජනපද
ගුප්ත බලපෑමට නතු වූ ප්‍රදේශ
ගුප්ත අධිරාජ්‍යයට අයත් නොවූ ප්‍රදේශ

සමුද්‍රගුප්ත රජුගේ වෙනත් කාර්‍යයන්

- අශ්වමේධ යාග පැවැත්වීම
- කලාවට ලැදි රජෙකු වීම(කවිරාජ්/ වීණාවාදක කාසි)
- ආර්ථික සමෘද්ධිය(කාසි)
- ඔහු නිකුත් කල කාසි වර්ග
  - ධනුද්ධර වර්ගය
  - වීණා වාදක වර්ගය
  - අශ්වමේධ වර්ගය
- ආගමික සහජීවනය(බෞද්ධ අනුග්‍රහය)

දෙවන චන්ද්‍ර ගුප්ත රජු

- බලයට පත් වීම
- විරුද නාම (වික්‍රමාදිත්‍ය/ දේවගුප්ත/ දේවරාජ/ දේව ශ්‍රී/ පරම භට්ටාරක/ පරම භාගවත/ශකාරී/ සිංහ වික්‍රම)
- මූලාශ්‍ර
- බල ව්‍යාප්තිය
  - යුද්ධ
  - විවාහ සබදතා

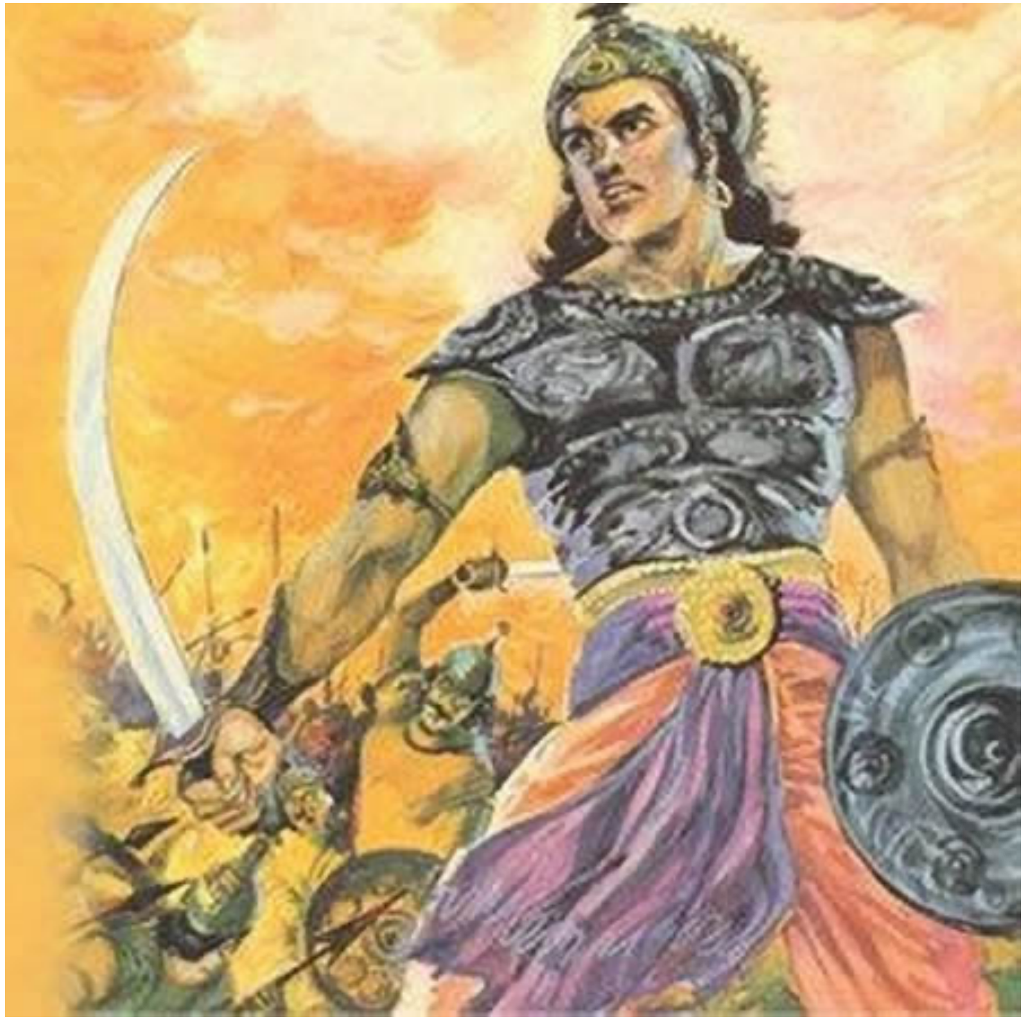

යුද්ධ

- සමුද්‍ර ගුප්ත අධිරාජ්‍ය ප්‍රබල ලෙස ව්‍යාප්ත වීම
- ප්‍රබල ප්‍රතිවාදීන් ඇති වීම
  - ශකවරු
  - වාහ්ලිකයින්
  - සමතට/
  - ගුජරාටය
- අධිරාජ්‍යයේ සීමාව (හින්දුකුෂ් එපිට සිට බෙංගාලය දක්වා සහ බ්‍රහ්මපුත්‍ර නදියේ සිට නර්මදා නදිය දක්වා)
- උතුරු ඉන්දියාව එක්සත් කිරීම
- අධිරාජ්‍යයේ එක්සත් බව පවත්වා ගැනීම (උජ්ජේනි ප්‍රධාන නගරයක් කිරීම)

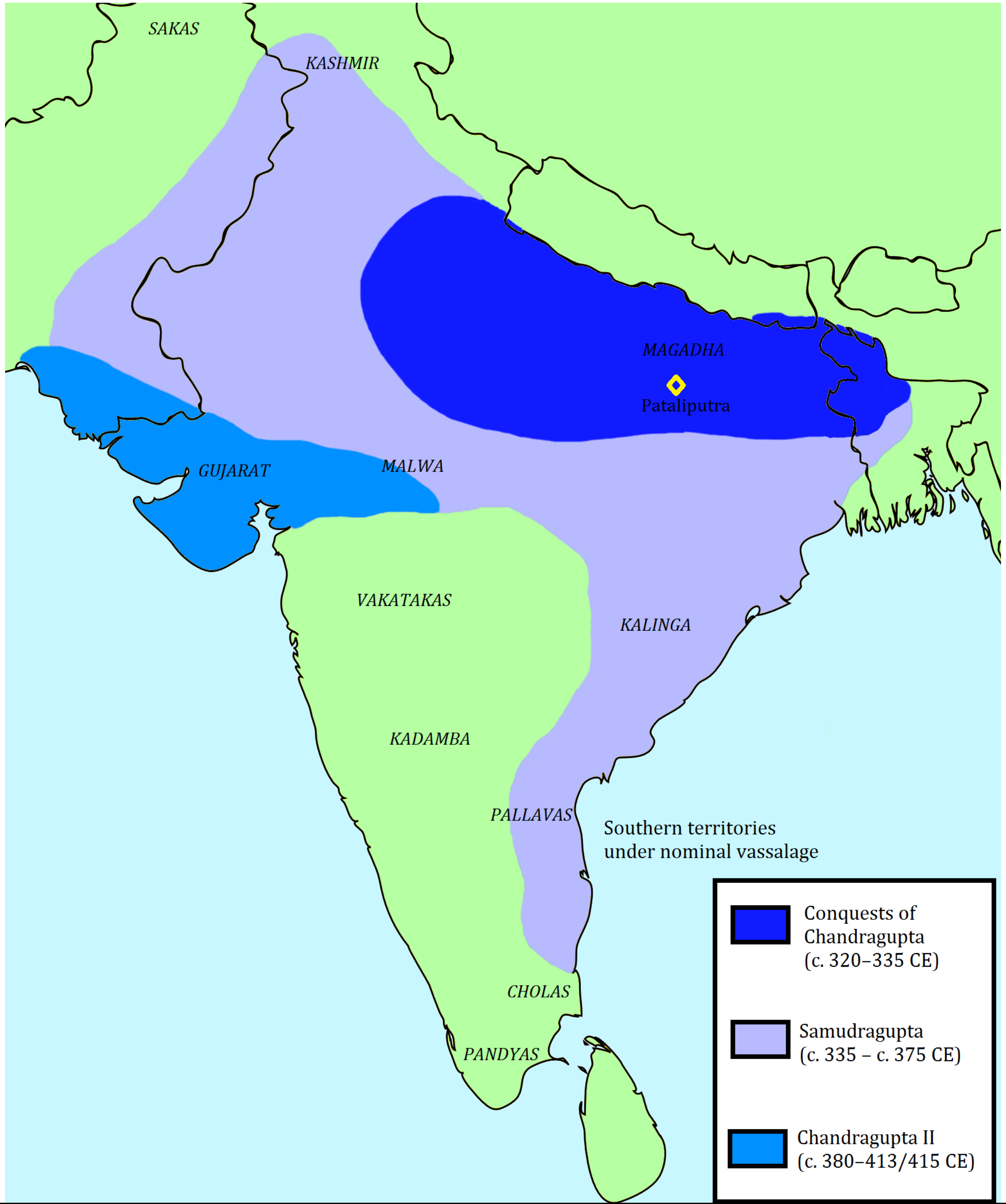

විවාහ සබදතා

- නාගවංශික කුවේරනාගා විවාහ කරගැනීම
- දියණිය වූ ප්‍රභාවතී ගුප්තා වකාටක 2 වන රුද්‍රසේන රජුට විවාහ කර දීම

වෙනත්

- රන්, රිදී, තඹ කාසි නිකුත් කිරීම
- අශ්වමේධ යාග පැවැත්වීම
- සාමකාමී පාලනයක් පැවති බව (ෆාහියන් හිමි)
- ආගමික සහනශීලී ප්‍රතිපත්තිය
- පසු පාලකයෝ

ගුප්ත පරිහානිය

- හේතු: හූන ආක්‍රමණ
- රජපවුලේ අභ්‍යන්තර අර්බුද
- ප්‍රාදේශීය පාලකයින් බලයට පත්වීම
- ආර්ථික පරිහානිය